

ELFT Vákuumfizikai, -technológiai és Alkalmazásai Szakcsoport szeminárium,
2012.02.28, TTK MTA MFA, Budapest

Balácsi Katalin
(balazsi.katalin@ttk.mta.hu)

Titán alapú biokompatibilis vékonyrétegek: előállítása és vizsgálata

Vékonyrétegfizika Osztály,
Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Intézet
Természettudományi Kutatóközpont
Magyar Tudományos Akadémia

TARTALOM

- Bevezetés, Kutatás célja
- Előállítás, Technológia
  - Szerkezeti vizsgálatok
    - Mechanikai vizsgálatok
      - Biológiai vizsgálatok
        - Összefoglaló

BEVEZETÉS, KUTATÁS CÉLJA

A fémből készült orvosi implantátumok nagy részét **titánból** készítik kedvező **biokompatibilitása** miatt. A titánnak kiváló kémiai, fizikai és mechanikai tulajdonságai vannak.

Ennek ellenére a beültetés után titánionokat lehet kimutatni a szervezetben. Annak érdekében, hogy növeljük a fém szigetelését, korrózióállóságát, így a biokompatibilitását, többféle módszert lehet alkalmazni.

Egyik lehetséges módszer a felület „passziválása” kristályos és amorf nanofázis kombinációból álló kompozitok anyagokkal.

BEVEZETÉS, KUTATÁS CÉLJA

A bioanyagok felosztása

1. Biotoleráns anyagok (Co-Cr-Mo ötvözetek, Műanyagok)

a szervezet „eltűri”, de kötőszövetes réteggel választja el azokat az élő szövetektől.

2. Bioinert anyagok (Titán, tantál, alumíniumoxid, karbon)

kis, vagy egyáltalán semmilyen fiziológiai reakciót nem vált ki a szervezetből

Előny: igen erősek

Hátrány: mechanikusan kell őket rögzíteni

3. Bioaktív anyagok (hidroxiapatit, trikálciumfoszfát, bioüveg)

fiziológiai reakcióba lép a szervezettel, többnyire beépíti az anyagot a helyi szövetbe

Előny: képesek beépülni a szervezetbe

Hátrány: kis teherbírás

ELŐÁLLÍTÁS, TECHNOLÓGIA

Technológia: vákuum- porlasztás

C és Ti

$T = 25 \div 800 \text{ } ^\circ\text{C}$

Ti 10 és 40W, C 150W

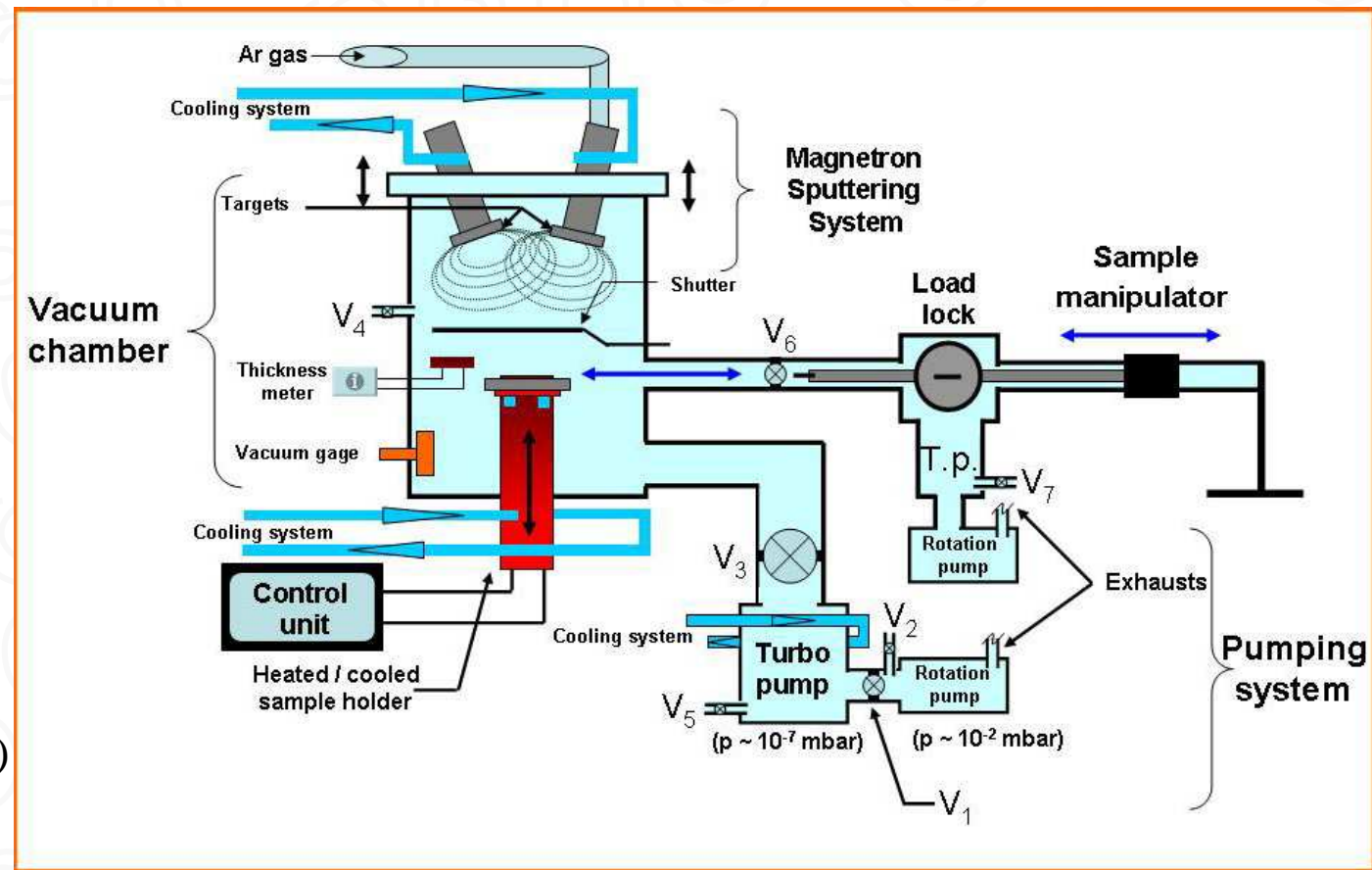
$\text{Ar}_2, \text{N}_2, 2,5 \cdot 10^{-3} \text{ mbar}$

Háttér vákuum:
 $1.0 \times 10^{-6} \text{ mbar}$.

Nitrogén, Argon:
99.9999 % (V/V).

Target: Ti (99,995%),
grafit (99,999%).

Hordozó:
(100) Si / SiO₂ (300 nm)

SZERKEZETI VIZSGÁLATOK

TEM Philips CM-20

200 KV, EDS analízis

Jeol 3010

300 KV, EELS analízis

SZERKEZETI VIZSGÁLATOK

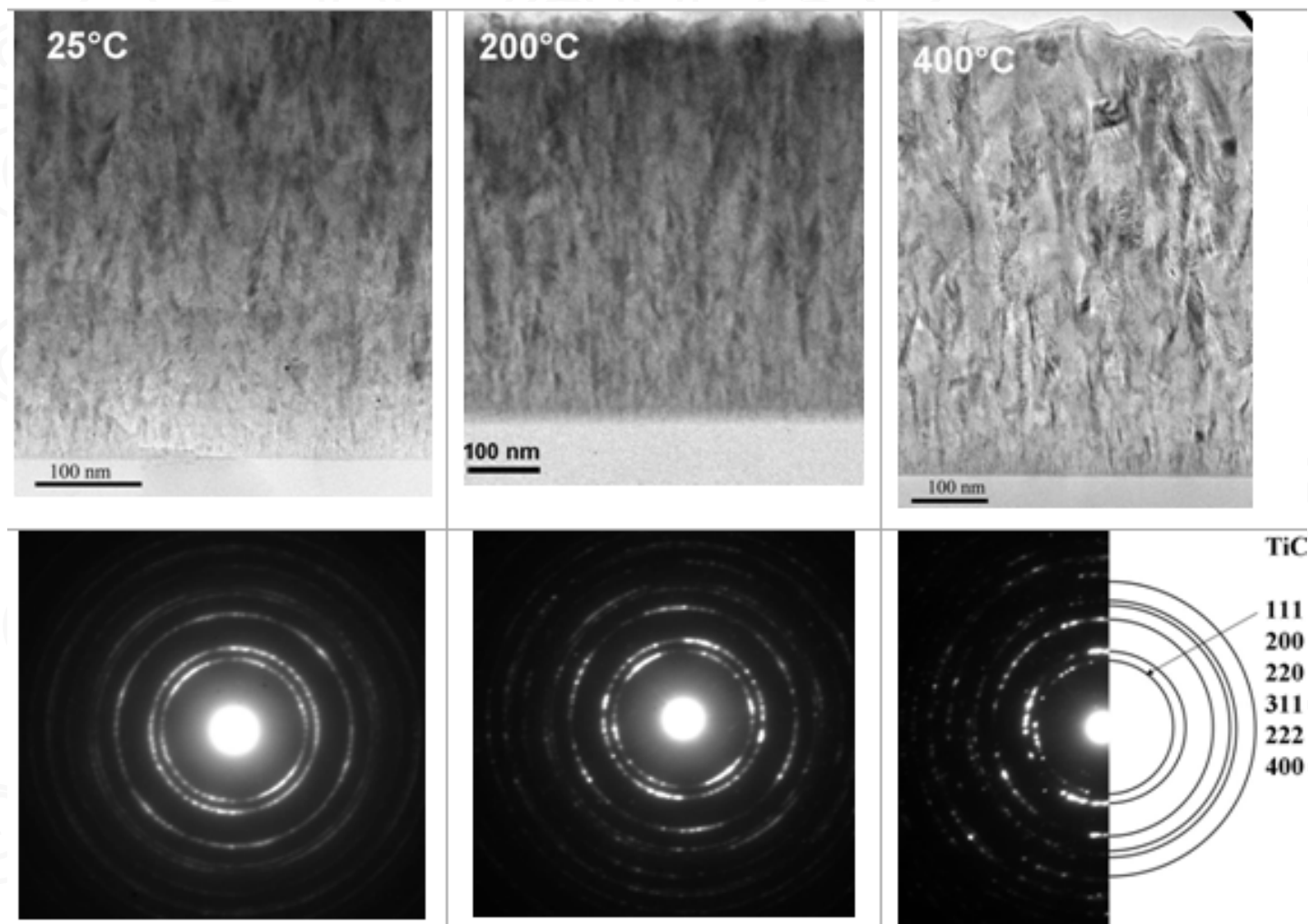
- depozíciós hőm.
200° - 400°C

- oszlopos kristályos
szerkezet

- oszlopok köbös TiC

- vékony szén mátrix

- mátrix szerkezete
amorf

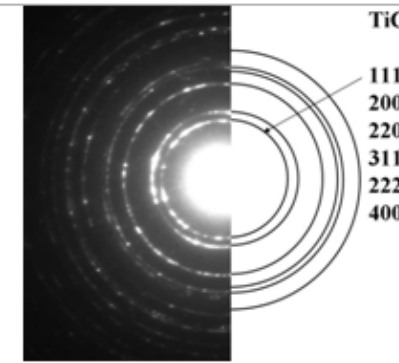
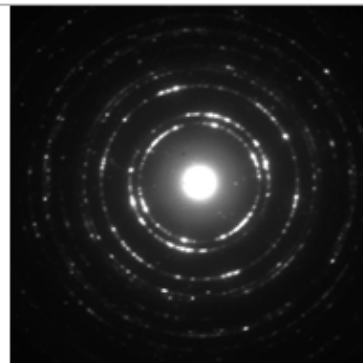
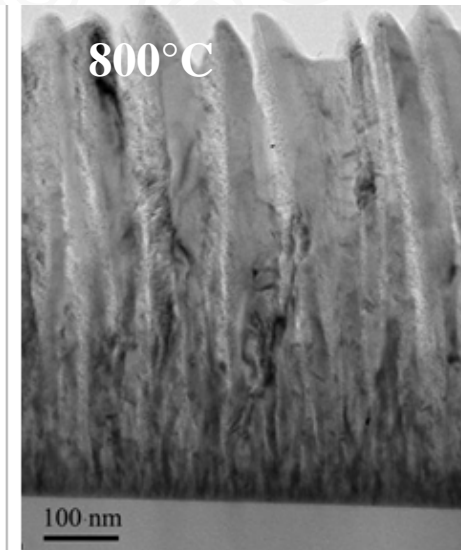
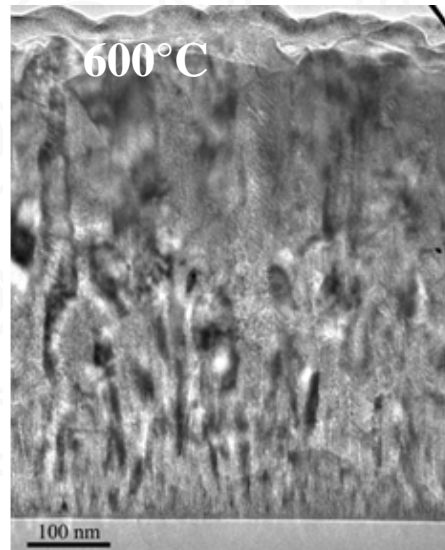
K Sedláčková, et al., VACUUM 82: 214-216 (2008)

SZERKEZETI VIZSGÁLATOK

Összetétel
~ 80 at% C
és
20 at% Ti

„Optimális összetétel
szerkezet szempontjából
(vékony szén mátrixal
elválasztott kristályok)
alacsony 1 – 20 at%.
fém tartalomnál érhető el. „

Balden, M., et al. *Surface & Coatings Technology* 2005, 200, 413- 417

K. Sedláčková, et al. Solid State Sciences, 11 (10) (2009) 1815-1818

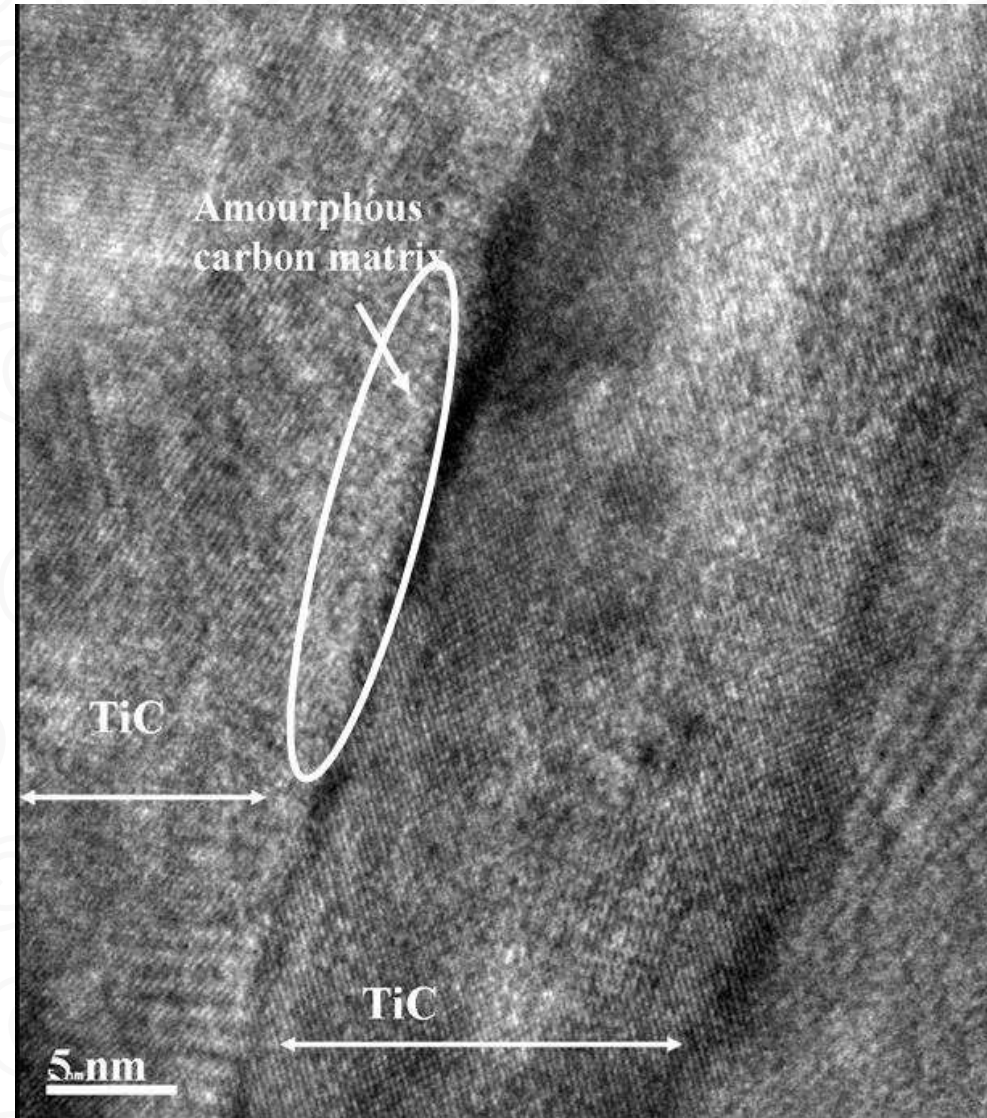

SZERKEZETI VIZSGÁLATOK

HREM felvétel

- depozíciós hőmérséklet 200°C
- oszlopos kristályos szerkezet
- oszlopok TiC köbös fázis
- 15 – 20 nm széles oszlopok
- vékony 2 - 5 nm szén mátrix
- mátrix szerkezete amorf

Sedlácková K, et al. New Research on Nanocomposites, Nova Science Publ., New York; 2008, p. 223-46.

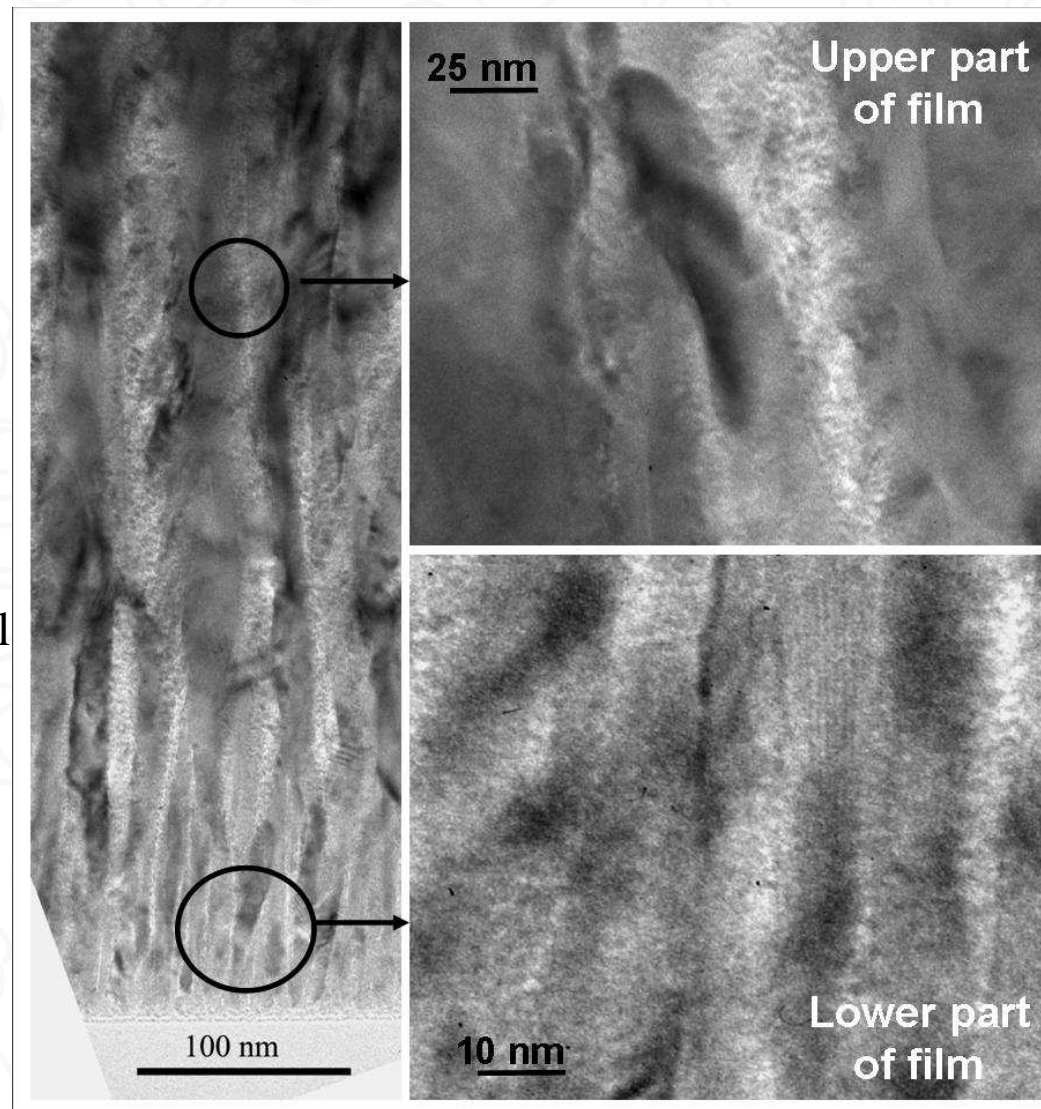

SZERKEZETI VIZSGÁLATOK

TEM, HREM felvétel

- depozíciós hőmérséklet 800°C
- oszlopos kristályos szerkezet
- oszlopok TiC köbös fázis
- oszlopok szélessége változó
- ~15 nm alsó részben, 100 nm felül
- szén mátrix 20 nm vastag
- mátrix szerkezete amorf

Sedlácková K, et al. New Research on Nanocomposites, Nova Science Publ., New York; 2008, p. 223-46.

MECHANIKAI VIZSGÁLATOK

Dr. I. Bertóti, **Anyag-és Környezetkémiai Intézet**, Természettudományi Kutatóközpont, Budapest

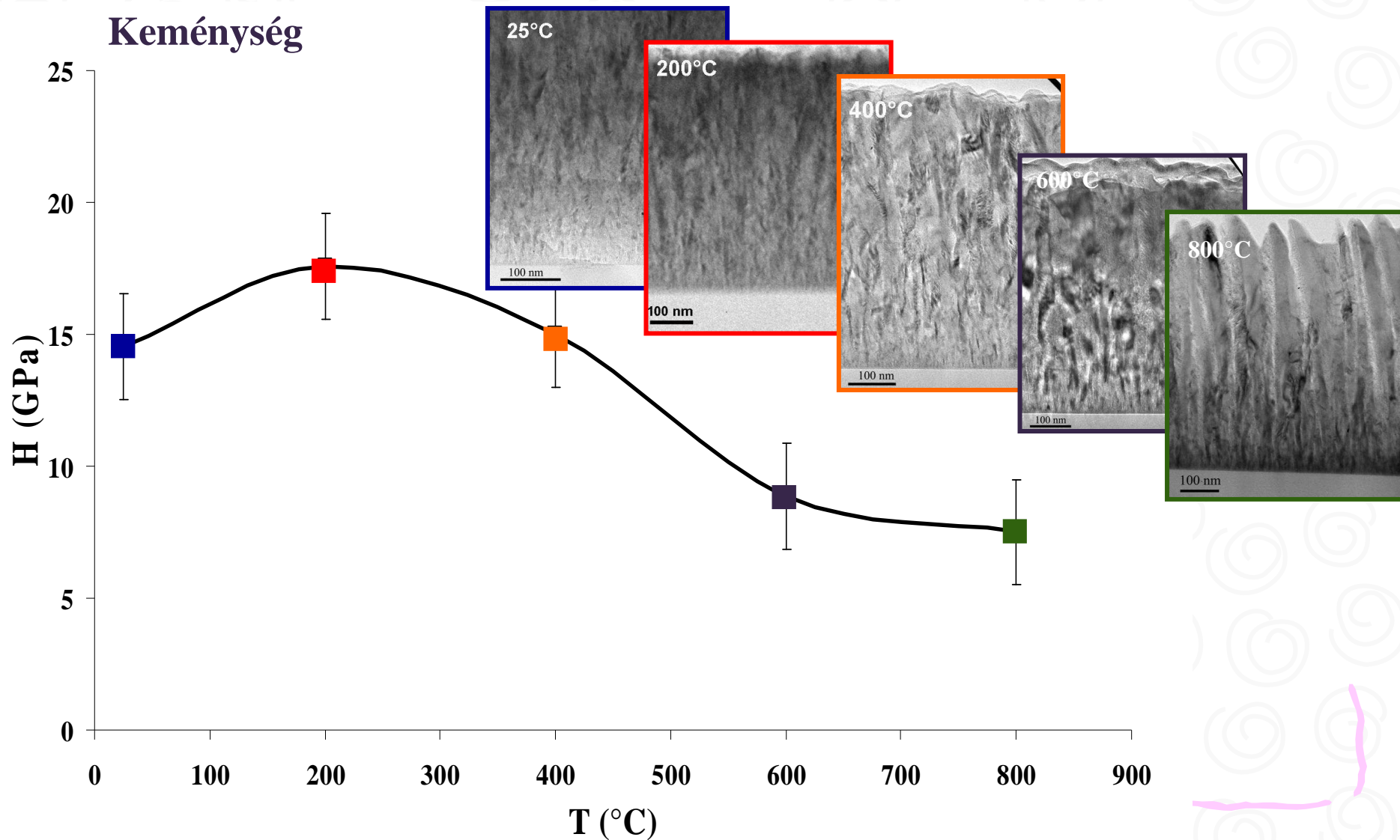
NanoTest 600 nanomechanical tester (Micro Materials Ltd., UK)

Kusano, Y.; Hutchings, I.M.; *Surf Coat Technol* 2003,169-170,739-742

- Berkovich típusú indentor-fej
- 50 nm maximum nyomat
- Oliver-Pharr képlet használata

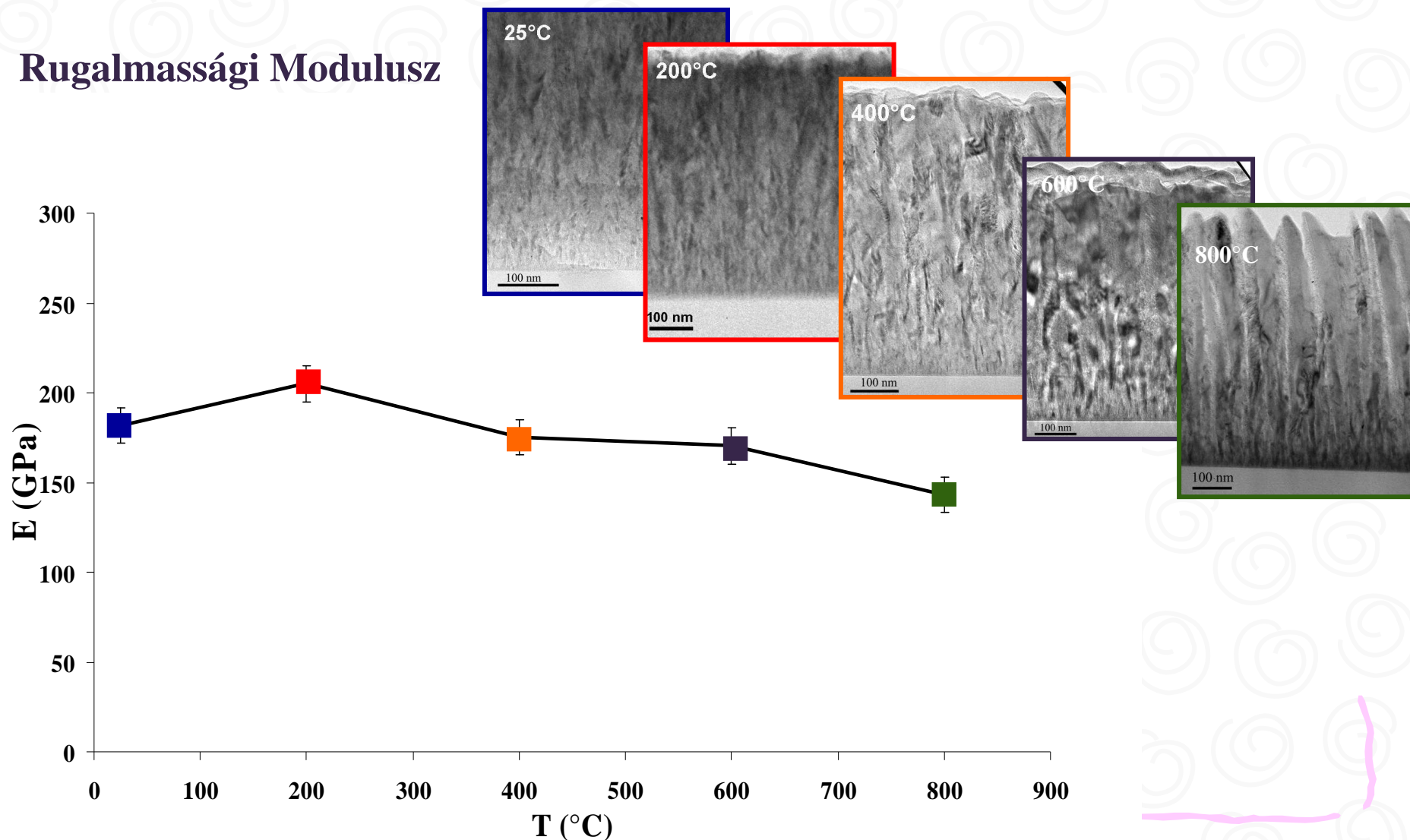
Oliver, W.C.; and Pharr, G.M.; *J. Mater. Res.* 1992, 7, 1564-1583.

MECHANIKAI VIZSGÁLATOK

MECHANIKAI VIZSGÁLATOK

Rugalmassági Modulusz

MECHANIKAI VIZSGÁLATOK

ERP (elastic recovery parameter) elasztikus visszanyerési paraméter
H/E keménység / rugalmassági modulusz aránya

$T_{\text{substrate}} (^\circ\text{C})$	25	200	400	600	800
ERP	0.41 ± 0.07	0.47 ± 0.09	0.4 ± 0.14	0.25 ± 0.07	0.26 ± 0.06
H/E	0.079	0.086	0.085	0.052	0.052

Magas H/E arány ~ 0.1 és elastic recovery ~ 0.5 indikálja, hogy a nanokompozitok deformációját nagy részben a szén mátrixban történő elasztikus deformáció határozza meg.

Neidhardt, J.; et al. J.; Appl. Phys. 2003, 93, 3002- 3014.

BIOLÓGIAI VIZSGÁLATOK

Prof. L. Bacakova, Department of Growth and Differentiation of Cell Populations,
Institute of Physiology, Czech Republic

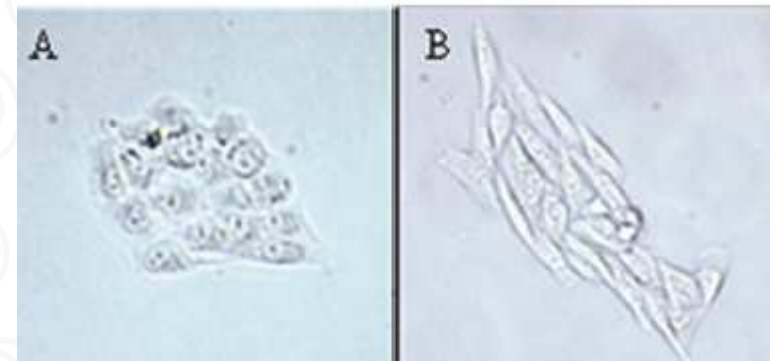
MG 63 oszteoblaszt humán sejt

1,3 és 7 napos tenyészet

A sejtenyészetek fenntartása

CO₂ inkubátor

- 37°C
- 5% CO₂ atmoszféra
- 100% páratartalom

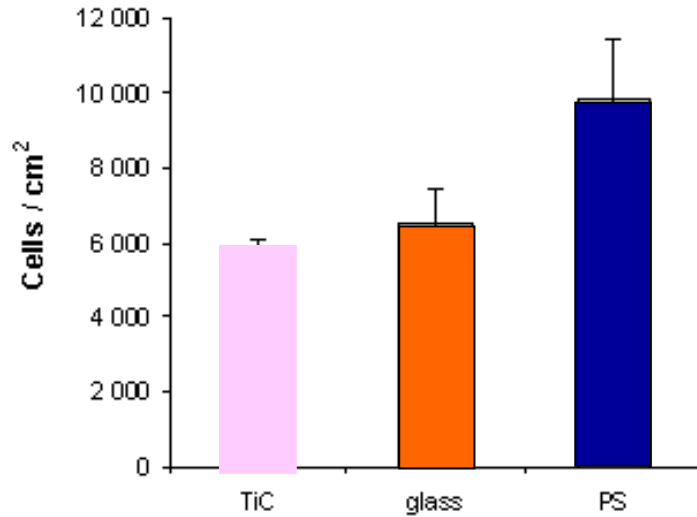
Lou et al., Indian J. Biochem Biophys, 47(2010) 340-347

3 nap tenyészet után

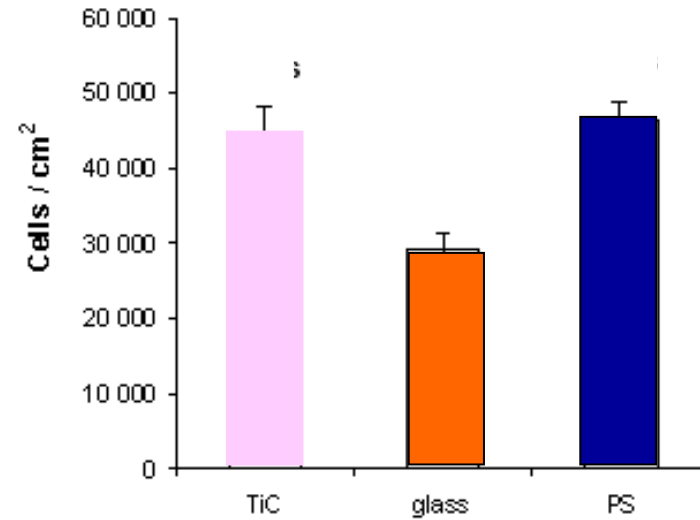
integrin és vinculin hozzáadása.

BIOLÓGIAI VIZSGÁLATOK

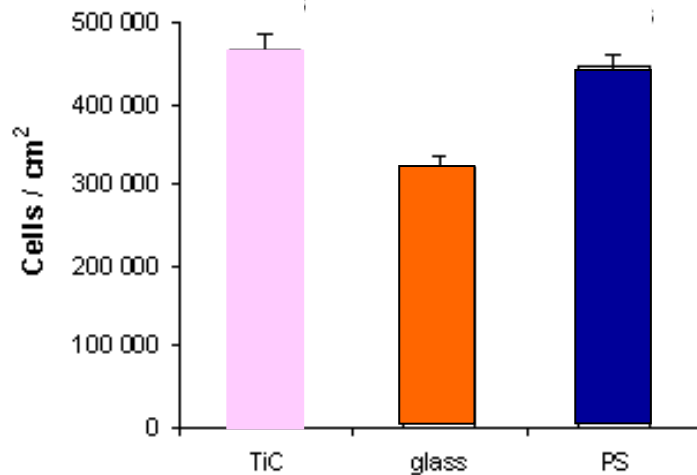
1 napos tenyésztés

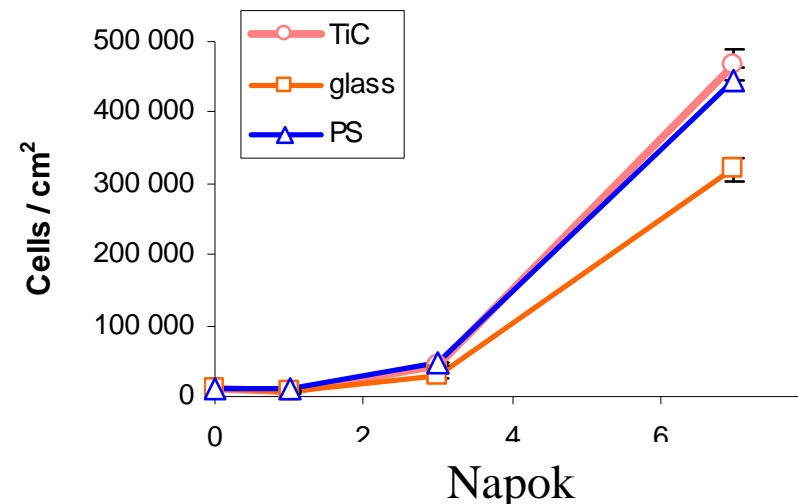
3 napos tenyésztés

7 napos tenyésztés

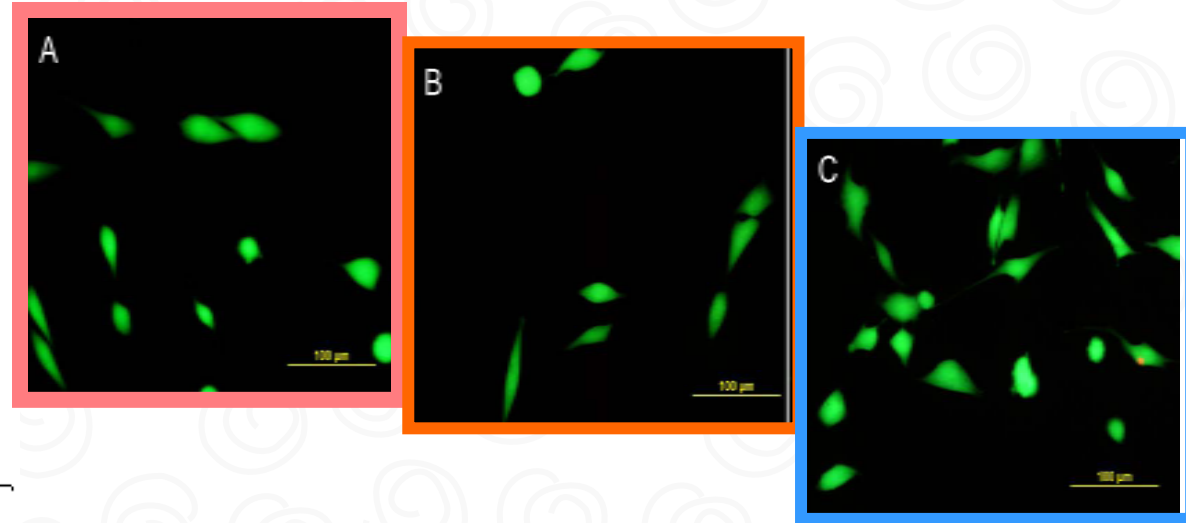
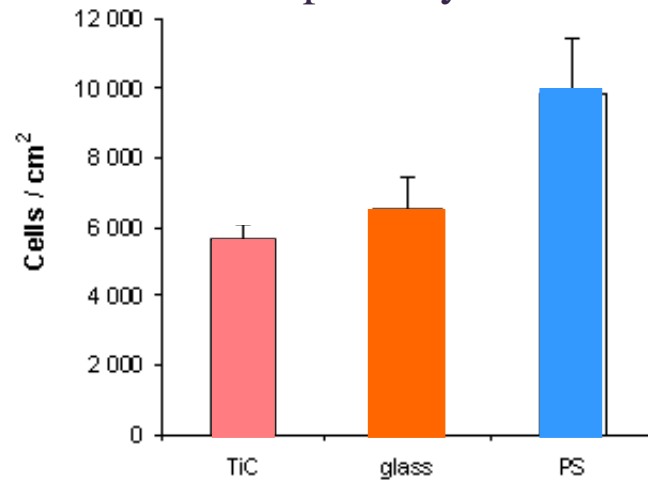
Növekedési görbe

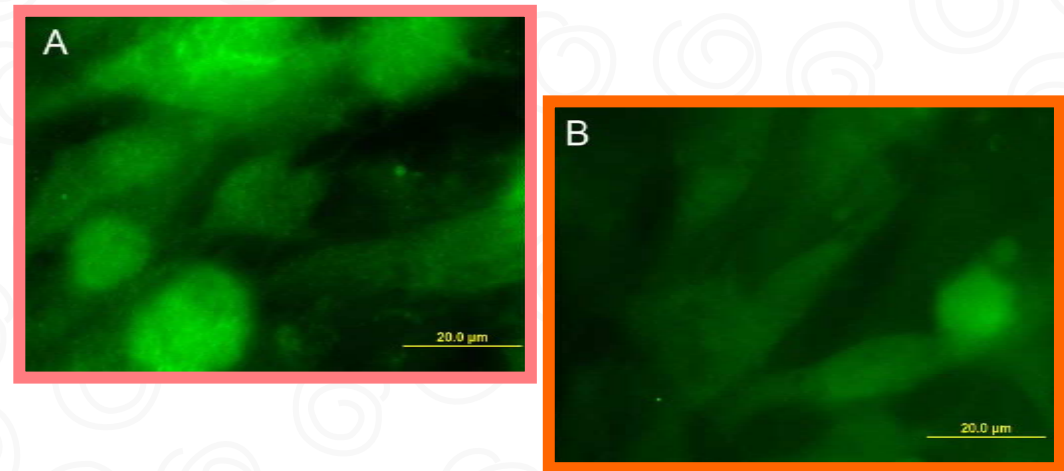
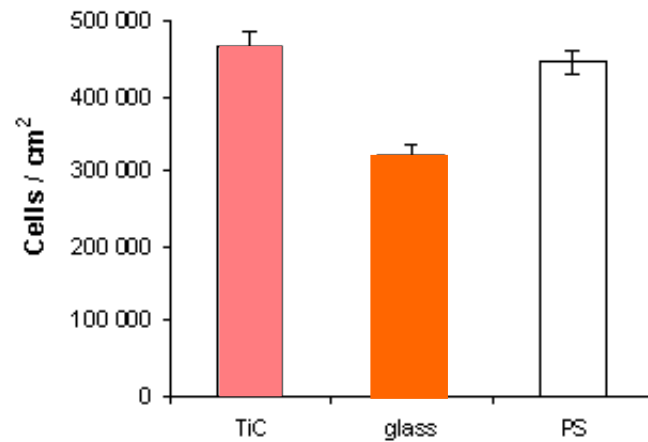

BIOLÓGIAI VIZSGÁLATOK

1 napos tenyésztés

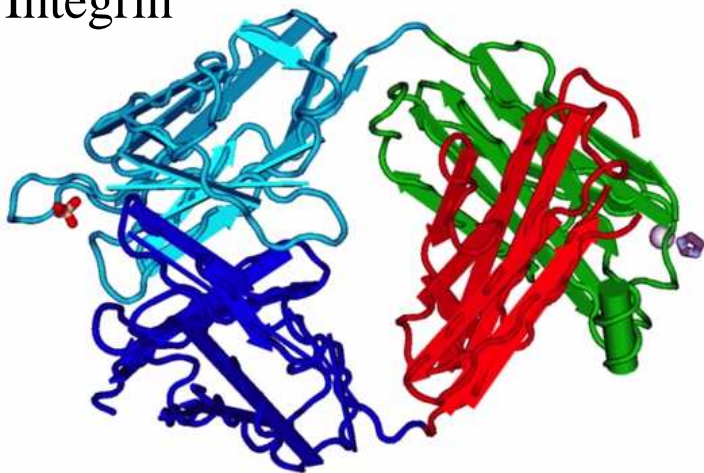
7 napos tenyésztés

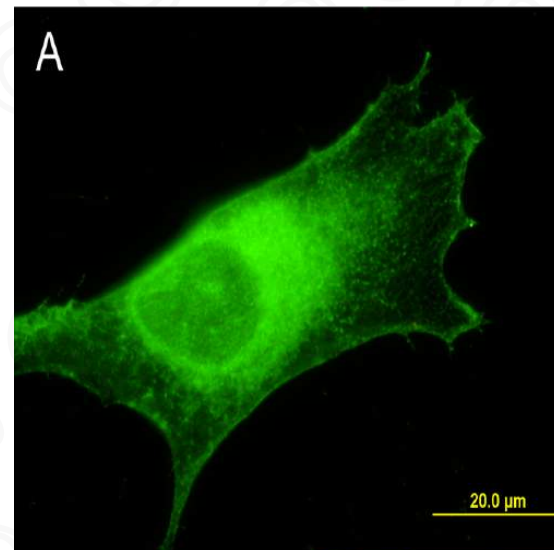
BIOLÓGIAI VIZSGÁLATOK

A sejt és a környező
extracelluláris mátrix
kapcsolódási pontjai a
fokális adhéziók

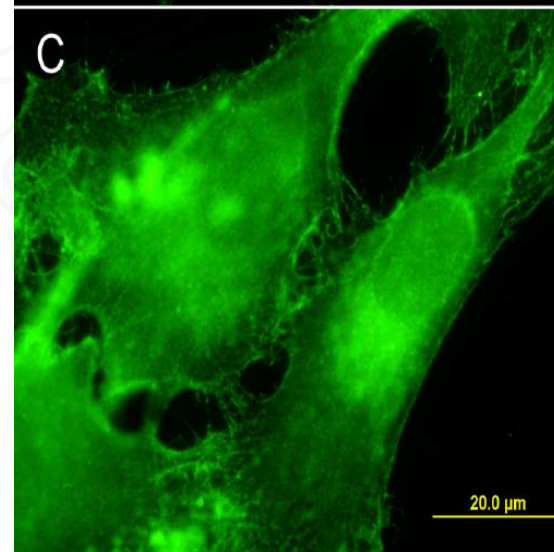
Integrin

TiC
nanokompozit

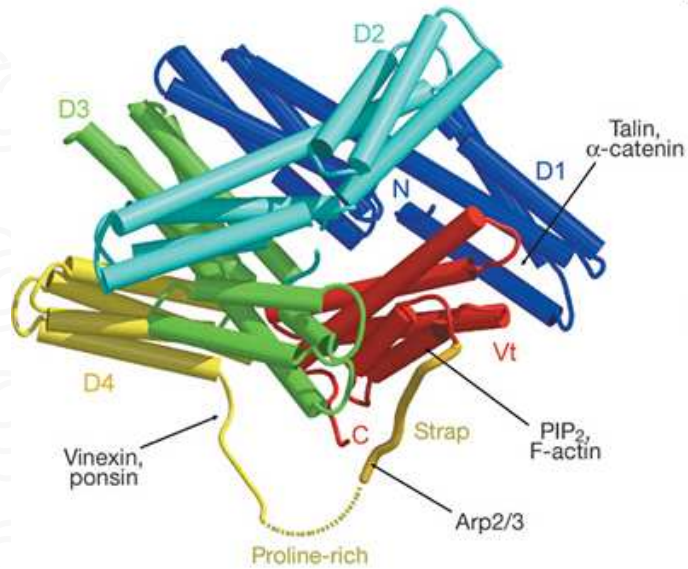

Üveg

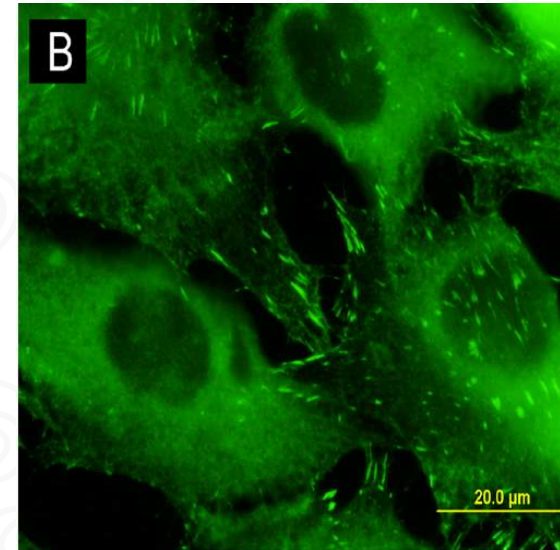

BIOLÓGIAI VIZSGÁLATOK

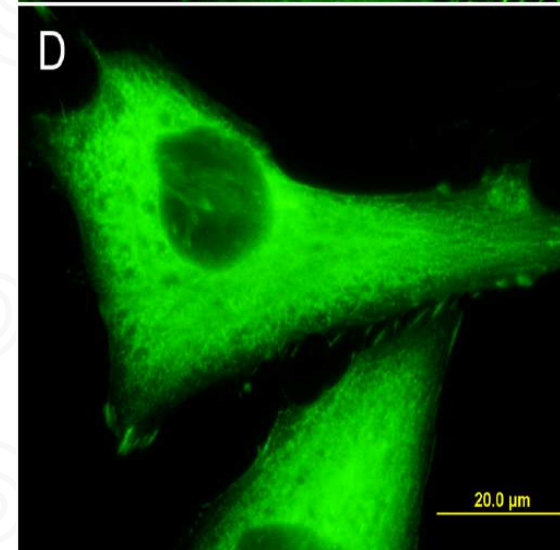
Vinculin

TiC
nanokompozit

Üveg

ÖSSZEFOGLALÓ

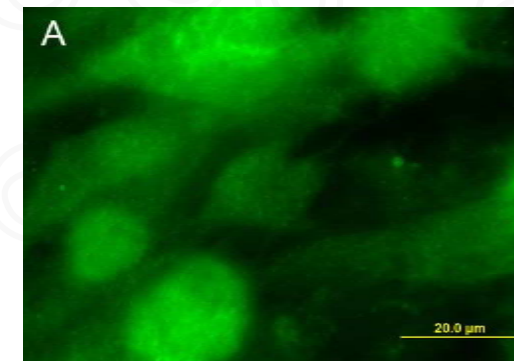
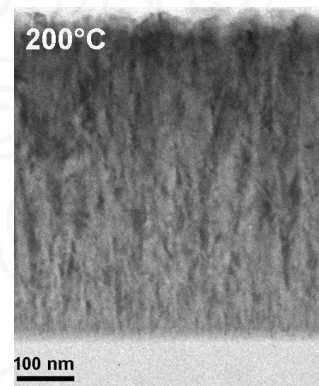
- Magnetronos porlasztással állítottunk elő TiC / C nanokompozit vékonyrétegeket
- Szerkezetük oszlopos (TiC köbös kristályok) vastagságuk 10 – 100 nm
- Mátrix szerkezete amorf szén, vastagsága 2 – 20 nm
- Rétegek kéménysége és rugalmassági modulusza változó, max. 18 GPa és 205 GPa (200°C-os)
- Biokompatibilitás mérések kimutatták, hogy 7 napos tenyésztés után a sejtek növekedése magasabb mint a kontrol mintákon

Célok:

A felület morfológiának optimalizálása

Bioaktív HAp réteg bevonat a TiC kompozitra

További in vitro, in vivo kísérletek

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Gy. Radnóczy, Cs. Balázsi TTK MTA MFA, Budapest

L. Bacáková, M. Vandrovcová Institute of Physiology, Czech Academy of Sciences Praha

I. Bertóti TTK MTA AKI, Budapest

F. Davin CSM Instruments, Peseux, Switzerland

OTKA PD101453 „Szén - fém (Ti) nanokompozit vékonyrétegek „
és

Bolyai János Kutatási Ösztöndíj MTA

Köszönöm a figyelmet!